

Третій круглий стіл партнерів проєкту PROGRESS в Україні – 2026

Міжнародний захід «Третій круглий стіл партнерів проєкту PROGRESS в Україні – 2026» відбувся 29 січня 2026 р. у Державній установі «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України». Круглий стіл було проведено в рамках проєкту «Підготовка країн Східного партнерства до Європейського зеленого курсу» (PROGRESS), який фінансується Федеральним міністерством охорони навколишнього середовища, кліматичних дій, охорони природи та ядерної безпеки Німеччини (BMUKN) у рамках його Міжнародної кліматичної ініціативи (IKI) та в Україні реалізується Консорціумом організацій під керівництвом німецької урядової організації Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, до якого входять Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України» (ІЕПр НАН УКРАЇНИ), та проєкт «Декарбонізація та кліматична стійкість у Східному партнерстві Європейського Союзу» (EU4ClimateResilience).

Цьогорічна зустріч була присвячена: презентації ключових досягнень проєкту PROGRESS в Україні за 2025 рік та представленню планів на 2026 рік для ключових стейкхолдерів. Ключові доповіді та дискусії стосувалися питань

удосконалення національної аграрної політики та правових рамок для розвитку в Україні кліматично орієнтованого та стійкого сільського господарства, механізмів зеленого фінансування та розвитку зеленого фермерства, Європейського зеленого курсу, а також щодо розбудови потенціалу та можливостей поширення знань і підвищення обізнаності щодо цих питань на рівнях громад та національному. Не менш важливим було налагодження контактів та обміну досвідом між партнерами та гостями проєкту, а також поглиблення партнерства із заінтересованими інституціями – міжнародними та національними.

На початку заходу його фасилітатор та керівник групи експертів ІЕПр НАН УКРАЇНИ, що беруть участь у проєкті PROGRESS в Україні, кандидат технічних наук, провідний науковий співробітник Інституту **Олександр Дячук** представив учасникам мету та основні цілі Круглого столу. Перед цим він зауважив, що захід проводиться, попри масштабні руйнування енергетичної інфраструктури в Києві та технологічні проблеми в самому інституті, а всі учасники підтримали висловлені слова подяки як київським, так і інститутським енергетикам, і – особливо – Збройним силам України за цю можливість.

Зліва направо: Дмитро Березовський, Олександр Дячук, Валерій Геєць, Євген Бублик

Відкриваючи засідання, директор ІЕПр НАН УКРАЇНИ, академік НАН України **Валерій Гесць** наголосив на стратегічній важливості впровадження нових рішень та об'єднанні зусиль – як на місцевому й національному рівнях, так і на міжнародному рівні – для боротьби зі зміною клімату та адаптації до неї, особливо в агропродовольчому секторі, що є важливим сектором не тільки для економіки України у воєнний час, а й для багатьох країн та континентів, забезпечуючи і їхню продовольчу безпеку також.

Далі до учасників звернулися: від України – **Денис Ржанов**, начальник управління з питань зміни клімату Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України, а від Німеччини – **Максиміліан Тоннер** (*на*

фото), перший секретар, керівник з питань енергетики та економіки Посольства Федеративної Республіки Німеччина в Україні. Вітаючи проведення круглого столу, вони зосередилися на складових успіху адаптації до зміни клімату та «Зеленого курсу ЄС». Ключовий лейтмотив їх промов – важливість перетворення інтелектуальних здобутків проєкту PROGRESS на практичні заходи, що

загартують український агропродовольчий комплекс України перед глобальними викликами повоєнного відновлення і зміни клімату.

Ключові висновки та результати проєкту PROGRESS у 2025 р. представила **Мартіна Кольб**, програмна директорка проєкту PROGRESS/EU4ClimateResilience, GIZ, підкресливши що минулий рік був для проєкту продуктивним і основна заслуга в цьому ІЕПр НАН УКРАЇНИ.

Робота круглого столу відбувалася у форматі тематичних сесій, що охоплювали ключові вектори реалізації проєкту. *Перша сесія*, яку модерувала **Євгенія Засядько (GIZ)**, була присвячена публічній презентації та обговоренню результатів аналізу оцінки вразливості та ризиків українського сільського господарства до зміни клімату.

Світлана Краковська (представниця компанії *Egis в Україні та провідна екологиня України*) представила методику оцінки вразливості та ризиків зміни клімату для рослинництва і тваринництва. Її колежанка **Людмила Паламарчук** представила оцінки вразливості та ризики для тваринництва і наголосила на проблемі теплового стресу для тварин, хоча, з іншого боку, тваринництво внаслідок продукування викидів парникових газів (через утворення гною, кишкову ферментацію тощо) вносить і свою частку у зміну клімату. Їхній колега **Олексій Кривобок** доповів про ризики зміни клімату для рослинництва – в основному це зміна температури повітря, збільшення кількості посух та екстремальних опадів, зменшенні снігопадів та снігового покриву та підвищенні швидкості вітру.

Командою експертів, яка працювала над цим дослідженням, були представлені заходи, які сприяють зменшенню впливу кліматичних змін на тваринництво та рослинництво, зауважила **Наталія Войтюк**, головний експерт сектору овочівництва та картоплярства управління рослинництва Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України. Вона також окреслила основні цілі та мету проведення представленого дослідження, що полягають не тільки в інституційній необхідності, а й у практичній потребі аграріїв.

На другій сесії було піднято питання, які стосуються вдосконалення національної політики та правових рамок для розвитку кліматично орієнтованого та стійкого сільського господарства в Україні.

Олена Шубравська, д.е.н., завідувачка відділу форм і методів господарювання в агропродовольчому комплексі (*ІЕПр НАН УКРАЇНИ*), (на

фото зліва) та **Катерина Прокопенко**, к.е.н., п.н.с. цього ж відділу (*ІЕПр НАН УКРАЇНИ*) (на фото справа) представили результати дослідження щодо управління водними ресурсами та регулювання зрошенням в Україні. Зокрема,

Олена Шубравська

наголосила, що у контексті нової парадигми – від експлуатації до сталої екосистеми – ключовими проблемами управління водними ресурсами для зрошення є обмежений та вичерпний характер джерел водопостачання, високий рівень забруднення водних ресурсів, значні втрати та

неефективне використання води під час зрошення. Дослідниці визначили три стратегічні напрями політики управління водним господарством в Україні: управління водними ресурсами – відновлення природного балансу; модернізація іригації; гармонізація з правилами та нормами ЄС.

В основу доповіді **Ольги Попової**, д.е.н., г.н.с. відділу форм і методів господарювання в агропродовольчому комплексі (*ІЕПр НАН УКРАЇНИ*) було покладено рекомендації щодо оновлення політики та законодавства управління ґрунтами в Україні та його гармонізації зі стандартами ЄС, зокрема політикою Good Agricultural and Environmental Condition (GAEC) на 2021–2027 рр. Доповідачка зазначила: «Здорові ґрунти перебувають у доброму хімічному, біологічному та фізичному стані, що дозволяє їм надавати екосистемні послуги, життєво важливі для людини та навколишнього середовища, такі як безпечні, поживні та достатні продукти харчування, біомасу, чисту воду, кругообіг поживних речовин, зберігання вуглецю та середовище існування для біорізноманіття».

Тамара Осташко, д.е.н., чл.-кор. НААН України, г.н.с. відділу торговельної та промислової політики (*ІЕПр НАН УКРАЇНИ*) присвятила свою доповідь стану цифровізації агросектору. Зокрема, на думку вченої, ключовими бар'єрами для малих і середніх підприємств є інфраструктурний розрив, дефіцит технологічних навичок та обмежений доступ до фінансування. Для подолання цих перешкод

запропоновано комплекс стратегічних рішень: від розширення мережевого покриття та створення цифрових агрокліматичних карт до інтеграції з європейською системою TRACES і впровадження блокчейну для верифікації органічної продукції.

Особливий акцент у виступі було зроблено на стимулюванні цифровізації через цільові гранти, пільгове кредитування агрокооперативів та масштабні освітні програми з точного землеробства. Другою, не менш важливою, проблемою, піднятою у доповіді Т. Осташко, було питання імплементації Регламенту ЄС щодо знеліснення (EU Deforestation Regulation – EUDR), який забороняє імпорт до ЄС продукції, виробництво якої призвело до вирубування лісів або їх деградації. Доповідачка окреслила умови і запропонувала рекомендації для успішної реалізації EUDR в Україні.

Про вдосконалення національної політики та правових рамок для розвитку кліматично орієнтованого та стійкого сільського господарства в Україні доповів **Кшиштоф Міхалек** (*ОЕСР*), зосередивши свою увагу на архітектурі політичного діалогу та розбудові цілісного нормативно-

правового підґрунтя. Спікер обґрунтував необхідність оптимізації регуляторних механізмів, спрямованих на формування ефективною кліматично орієнтованою державною політики.

У дискусії щодо особливостей впровадження регламенту EUDR в Україні взяв активну участь **Олег Войтюк**, начальник управління розвитку сервісних систем в аграрному секторі департаменту сільського розвитку (*Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України*), наголосивши, що міністерство дуже зацікавлене в практичній реалізації представлених результатів проєкту PROGRESS та готове для подальшої співпраці як у питанні EUDR, так і в поширенні відповідної інформації серед основних стейкхолдерів, фермерів, агробізнесів та інших.

Під час другої частини другої сесії **Володимир Олефір**, к.е.н., п.н.с. відділу торговельної та промислової політики (*ІЕПр НАН УКРАЇНИ*) представив стратегічні напрями екологізації переробної галузі та вдосконалення управління відходами в умовах кліматичних змін. Доповідач зауважив про необхідність переходу до автономних систем енерго- та водозабезпечення, формування замкнених циклів сировинного постачання та впровадження «зелених» технологій у переробку продукції садівництва. Особливу увагу було приділено механізмам декарбонізації виробництва, мінімізації стічних вод і промислових відходів, що лягло в основу запропонованих рекомендацій для модернізації нормативно-правового законодавства щодо стимулювання екологічно стійкого розвитку галузі.

Команда експертів *ІЕПр НАН УКРАЇНИ* з відділу економіки енергетики та клімату (к.е.н., с.н.с. **Сергій Киризюк** (на фото), к.т.н., п.н.с. **Олександр Дячук**, к.е.н., завідувач відділу **Роман Подолець** та н.с. **Андрій Семенюк**) представила комплексні рекомендації щодо розвитку відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) в аграрному секторі, акцентуючи увагу на стратегічній ролі

енергетичної автономності для сучасного садівництва. У дослідженні, яке спирається на передовий досвід ЄС, обґрунтовано впровадження таких інновацій, як виробництво «зеленого» аміаку, біогазу та використання автономних систем живлення для забезпечення високої енергоємності зрошення й цифрового моніторингу. Автори акцентували увагу на тому, що інтеграція ВДЕ є ключовим інструментом декарбонізації галузі, який дає змогу одночасно мінімізувати економічні ризики від зростання цін на енергоносії та гарантувати цілодобову стабільність роботи дистанційних систем управління у віддалених господарствах.

Третя сесія, метою якої стало ознайомлення з поточним станом та перспективними заходами у сфері розвитку механізмів зеленого фінансування в сільському господарстві України, розпочалася з доповіді ключових експертів *ІЕПр НАН УКРАЇНИ* із зеленого фінансування, співробітників відділу грошово-кредитних відносин – д.е.н., завідувача відділу **Євгена Бублика**, к.е.н., с.н.с. **Юлії Шаповал**, к.е.н., п.н.с. **Світлани Брус**. У своїй доповіді вони представили ключові пріоритети та рекомендації щодо політики зеленого фінансування кліматично стійкого сільського господарства. Представляючи результати дослідження, **Євген Бублик** (на фото зліва) зауважив: «Попри значний прогрес,

для розвитку зеленого фінансування в Україні потрібно подолати низку вагомих перешкод, серед яких однією з ключових залишається відсутність затвердженої національної зеленої таксономії та системи зелених критеріїв.

Адже це ускладнює формування внутрішнього фінансового інструментарію та залучення зовнішнього фінансування. Подолання зазначених проблем посилює інституційну спроможність держави розробляти й оперативно впроваджувати відповідні регуляторні новації. Цьому може допомогти створення Міжвідомчої координаційної комісії із зелених фінансів. Надалі це створить інституційні

передумови для розширення спектра цільових секторальних програм підтримки зеленого фінансування не тільки в сільському господарстві, а й в економіці загалом».

У розвиток теми третьої сесії круглого столу **Артем Садо́мов** (*GIZ-Україна*) та **Галина Трипольська**, к.е.н., п.н.с. (*ІЕПр НАН УКРАЇНИ*) представили результати

комплексного дослідження щодо відбору кращих практик з адаптації садівництва до зміни клімату, проведеного

в межах проєкту PROGRESS. Застосувавши підхід «Оцінка потреб у технологіях» (TNA) та опрацювавши експертні висновки від наукових та освітніх закладів, міжнародних організацій та агробізнесу, автори сформували перелік пріоритетних технологій та практик для вирощування та переробки продукції садівництва (горіхів, яблук, малини, суниці садової). Практичним результатом цієї аналітичної роботи стане запуск пілотного фінансового продукту «Зелене фермерство у садівництві», спрямованого на стимулювання фермерів до впровадження кліматично стійких та екологічно орієнтованих практик та рішень.

Концепція пілотного фінансового механізму «Зелене фермерство у садівництві», розроблена з представниками Фонду розвитку підприємництва (з лютого 2026 р. офіційно – Національна установа розвитку. Його представники **Віталій Ульянцев** та **Олена Редька** провели відповідне представлення пілотного зеленого фінансування проєктів у садівництві з грантовою підтримкою проєкту PROGRESS. У реалізації цих пілотних проєктів візьмуть участь українські банки (АТ «Ощадбанк», АТ «CreditWest Bank») та Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві.

Виступає голова Фонду часткового гарантування кредитів у сільському господарстві **Олег Приходько**. Праворуч представники Національної установи розвитку – **Олена Редька** та **Віталій Ульянов**

Це викликало неабиякий інтерес в учасників круглого столу. У дискусії взяли участь представники партнерських організацій, зокрема **Олег Приходько**, голова Фонду часткового гарантування кредитів у сільському господарстві та **Володимир Таузаков**, заступник керівника відділу взаємодії з клієнтами (АТ «CreditWest Bank»), які підтвердили перспективність запропонованого пілотного механізму фінансування, звернувши увагу на його потенційні сильні сторони. Напрями актуальних регуляторних ініціатив, що вже розробляються у сфері розвитку інституційного середовища обігу зелених фінансів, зокрема перспективи впровадження зеленої таксономії, окреслили **Андрій Даниленко**, заступник начальника управління аналізу системних ризиків Департаменту фінансової стабільності (Національний банк України) та **Дмитро Сич**, експерт з питань зеленого фінансування Офісу зеленого переходу (Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України). Представники ринку фінансових послуг, а саме **Руслан Гриценко**, радник Національної асоціації банків України, **В'ячеслав Іваненко**, керівник напрямку з питань сталого розвитку (АТ Банк Кредит Дніпро), **Сергій Москвін**, президент Громадської спілки «Українське об'єднання ринків капіталу», **Андрій Федосєєв**, радник сектору біоекономіки (Європейський інвестиційний банк) та **Вікторія Петрович**, радник міжнародної ініціативи Smarter Finance for EU, розповіли про актуальні напрацювання щодо ринкового інструментарію та імплементації ESG-критеріїв у

діяльності фінансових установ, а також відзначили наявні виклики та шляхи їх подолання.

Модератор *четвертої сесії*, керівник проекту PROGRESS в Україні **Дмитро Березовський** (на фото зліва), представив локальних партнерів, які долучилися до реалізації проекту PROGRESS та місцевих партнерів у регіонах. У межах цієї сесії локальні партнери презентували свої стратегічні плани та першочергові кроки,

спрямовані на посилення інституційної, інформаційної та просвітницької спроможності проекту. Виступи були сфокусовані на інтеграції нових експертних рішень у загальну дорожню карту PROGRESS та узгодженні спільних дій для досягнення кліматичних та економічних цілей проекту в 2026 р.

Виконуючий обов'язки голови Черкаської обласної ради **Роман Сущенко** через об'єктивні причини не зміг взяти участь у круглому столі особисто, проте своє бачення регіональних та місцевих потреб щодо розвитку кліматично орієнтованого та стійкого сільського господарства у вигляді тез розіслав всім зареєстрованим учасникам Круглого столу.

Проректор Національного університету біоресурсів і природокористування України (НУБіП), д.е.н., проф. **Сергій Кваша**, презентував проєкт «GREEN-HORT», спрямований на інтеграцію наукових знань та освітніх методик у практичну діяльність учасників аграрного ринку, якими опікуватиметься проєкт PROGRESS. Ініціатива має на меті зміцнення потенціалу

органів влади та агровиробників (фермерів) шляхом упровадження сталих економічних практик з особливим акцентом на цифровізації та розширенні прав жінок-фермерів. Ключовим результатом діяльності має стати розробка спеціалізованих навчальних пакетів для викладачів та тренерів (ToT) та впровадження інноваційних методологій взаємного навчання із фокусом на зеленому фінансуванні та кліматично стійких практиках і технологіях вирощування пріоритетних культур – горіхів, яблук та ягід.

Представники *Інституту захисту рослин Національної академії аграрних наук України* – **Анна Ткаленко**, д.с.-г.н., заступник директора Інституту, та **Олег Вовкотруб**, к.с.-г.н., старший науковий співробітник – висвітлили концепцію інтегрованого захисту плодових та ягідних культур, спрямовану на мінімізацію використання пестицидів, яку вони мають впровадити в межах проєкту PROGRESS. Доповідь базувалася на комплексному підході: від глибокої оцінки агрономічного тла та фітосанітарного моніторингу полів до підбору сортів, стійких до абіотичних стресів і патогенів.

Теодозія Яцишин, д.т.н., проф. (*на фото*), **Анастасія Барцицька**, **Андрій Ізовіта** (*ГО «Міжнародна фундація розвитку»*) презентували стратегію комунікаційної платформи «Green Talk», спрямовану на подолання дефіциту знань про стале агровиробництво. Їхня діяльність в рамках проєкту PROGRESS фокусується на проведенні національних та місцевих просвітницьких кампаній, зокрема через ініціативу «Зелена розмова: Живі історії сталого агровиробництва». Головною метою є трансформація свідомості цільових груп та надання їм практичної мотивації для імплементації кліматично орієнтованих практик, забезпечуючи таким чином інтеграцію українського агробізнесу в зелений економічний простір.

Підсумкова *п'ята сесія* заходу за участі **Дмитра Березовського** (*GIZ-Україна*) була присвячена стратегічному плануванню діяльності проєкту PROGRESS на 2026 рік. Ключовими запланованими орієнтирами є запуск

пілотного фінансового механізму «Зелене фермерство у садівництві», спеціалізованого навчального модуля для банківського сектору та масштабної програми підготовки тренерів (ToT) для навчання фермерів кліматично адаптованим практикам у секторах вирощування горіхів, яблук, та ягід. Особливу увагу Д. Березовський приділив практичній імплементації: заплановано реалізацію демонстраційних проєктів та проведення серії навчальних візитів до модельних господарств у Тернопільській, Закарпатській та Київській областях. Інформаційний супровід охоплюватиме національні та локальні промокампанії («Тижні сталого агровиробництва», ЕКО-телебачення), а також цифровізацію навчальних програм на ІТ-платформах. Представлені ініціативи викликали жваву дискусію серед фахівців освітньої, наукової, фінансової сфери, фермерів та представників бізнес-середовища.

Завершився захід активною нетворкінг-сесією «Зміна клімату та проєкти зеленого переходу в Україні». Зокрема, керівником проєкту H2Diplo Юліанною Вейманн (*GIZ*) було представлено ключові напрями ініціативи з поширення технології виробництва зеленого аміаку та добрив, що вже має синергію з проєктом PROGRESS. Учасники під час жвавих дискусій обговорили потенційну синергію між різними міжнародними ініціативами, обмінялися практичним досвідом та налагодили нові партнерські контакти для спільного впровадження принципів зеленої економіки та кліматичної стійкості українського агросектору, що може і має бути поширено щонайменше серед країн Східного партнерства.

